

УДК 334.012.63/.64:355(477)
JEL F33, F39, F41, G30, M29, O16, O19
DOI 10.32782/2786-765X/2024-5-9

Кобеля-Звір М.Я.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

Звір Ю.В.

здобувач кафедри підприємництва, торгівлі та логістики,
Львівський торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2749-1916>

ГРАНТИ ПРОЕКТУ «UKRAINEREADY4EU PROJECT» ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ БІЗНЕС-КОМПАНІЙ

У статті розглянуто основні грантові можливості «UkraineReady4EU Project». Встановлено: основною метою Проекту є підтримка та сприяння українським МСП і стартапам у виході й розвитку на Єдиному Європейському ринку та налагодження успішної співпраці з діловими партнерами Європейського Союзу. Наголошено, що 1500 українських бізнес-компаній впродовж 2023–2025 років мають право скористатися грантовою допомогою Проекту на реалізацію заходів задля виходу на європейський ринок та зміцнення своїх бізнес-позицій на міжнародній арені. У статті продемонстровано, що така допомога дозволить покрити витрати українських МСП на послуги підтримки бізнесу, такі як дослідження ринку для визначення європейських партнерів, консультації з питань юридичного, організаційного або фінансового планування щодо створення нового підприємства або адаптації існуючого, сприяння участі в ярмарках в ЄС, а також консультації з питань прав інтелектуальної власності. Зроблено наголос на відмінних особливостях Проекту, а саме: можливість використання бізнесом залученої грантової підтримки на участь у місіях компанії; сертифікація та адаптація продукції до стандартів і норм ЄС; підготовка продукції для експорту / оформлення технічної документації на промислому виробництві; захист інтелектуальної власності та витрати на ліцензування; технологічний аудит та надання технічної підтримки для модернізації. Підсумовано: у середньостроковій перспективі гранти Проекту «UkraineReady4EU Project» сприятимуть виходу українських бізнес-компаній на європейський ринок, утвердженню їх позицій на міжнародній арені; очікуваним ефектом від реалізації профінансованих Проектом 1500 ініціатив українських МСП буде пришвидшення процесу інтеграції українського ринку до Єдиного Європейського.

Ключові слова: UkraineReady4EU Project, гранти, Програма «Єдиний ринок», європейські гранти, грантова підтримка, гранти Європейського Союзу, гранти Єврокомісії, можливості програми.

Постановка проблеми. Українським малим та середнім підприємствам (МСП) і стартапам необхідно активно виходити на європейський ринок з метою розвитку та зміцнення своєї позиції. Це важливо з ряду причин. По-перше, доступ до Єдиного Європейського ринку відкриває перед ними нові можливості для збільшення обсягів продажів та розширення клієнтської бази. По-друге, це дозволяє залучати нові інвестиції та знайомитися з передовими технологіями та практиками, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності. По-третє, успішна співпраця з діловими партнерами Європейського Союзу відкриває шлях до розвитку нових продуктів та послуг, а також входження у нові ринки та індустрії. Задля реалізації заходів із виходу на європейський ринок українські підприємці мають можливість користуватися грантовими інструментами Програми Європейської комісії «Єдиний ринок», до якої Україна приєдналася у лютому 2023 року [9]. Задля допомоги підприємцям

і підприємствам отримати вигоду від єдиного ринку Єврокомісією було започатковано ініціативу «Бізнес-міст», коли представники МСП здатні скористатися підтримкою для інтеграції до європейського ринку [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перспективи Програми «Єдиний ринок» досліджували вітчизняні та зарубіжні науковці, серед яких: Анна Боттасо, Алессандро Сембенеллі, Ніл Флігштейн та Джона Мара-Дріта, Кріс Аллен, Майкл Гасорек, Аласдер Сміт та ін. [1; 3–6].

Фокус уваги авторів зосереджувався на цілях, пріоритетах та можливостях, які відкриваються перед представниками малого та середнього бізнесу в Європі та Україні, зокрема завдяки залученню грантових коштів.

Зважаючи на той факт, що Проект «UkraineReady4EU Project» стартував у межах Програми «Єдиний ринок» лише в 2023 році, то його перспективи ще недостатньо досліджені науковцями.

Враховуючи необхідність якнайшвидшої інтеграції українського бізнесу до Єдиного Європейського ринку, механізми стимуляції цих процесів вимагають глибокого вивчення з боку вітчизняних вчених.

Постановка завдання. Метою дослідження є розкрити можливості Проекту «UkraineReady4EU Project» для представників малого та середнього бізнесу в Україні. Задля досягнення такої мети ми виокремили ряд завдань:

- проаналізувати основні цілі та пріоритети Проекту;
- встановити особливості участі українських бізнес-компаній у конкурсних відборах Проекту задля отримання грантового фінансування;
- на цій основі розробити рекомендації для організацій – заявників щодо отримання грантового фінансування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Український офіс із розвитку підприємництва та експорту у межах національного проекту Дія.Бізнес, спільно з партнерами Консорціуму Європейської мережі підприємств в Україні, отримав перемогу у європейському грантовому конкурсі Business Bridge з проектом UkraineReady4EU Project. Ця перемога дозволила залучити ваучери на загальну суму 3.75 мільйона євро для підтримки 1 500 українських підприємств, що постраждали від повномасштабної війни [7].

Проект спрямований на надання фінансової допомоги МСП, діяльність яких негативно вразило повномасштабне вторгнення. Ця підтримка надається у формі ваучерів на доступ до послуг та участь у торговельних заходах в Європейському Союзі.

Основною метою «UkraineReady4EU Project» є сприяння українським МСП і стартапам у виході й розвитку на Єдиному Європейському ринку та налагодження успішної співпраці з діловими партнерами Європейського Союзу [1].

Особливістю Проекту є те, що залучену грантову підтримку бізнес зможе використати на:

- участь у місіях компанії;
- сертифікацію та адаптацію продукції до стандартів і норм ЄС;
- підготовку продукції для експорту / оформлення технічної документації на промислову продукцію;
- захист інтелектуальної власності та витрати на ліцензування;
- технологічний аудит та надання технічної підтримки для модернізації [1; 10].

Перевагою Проекту є те, що грантова допомога дозволить покрити витрати українських

МСП на послуги підтримки бізнесу, такі як дослідження ринку для визначення європейських партнерів, консультації з питань юридичного, організаційного або фінансового планування щодо створення нового підприємства або адаптації існуючого, сприяння участі в ярмарках в ЄС, а також консультації з питань прав інтелектуальної власності.

Загалом у Проекті «Ukraine-Ready4EU» з 02.04.2024 доступне фінансування на п'ять видів діяльності:

1. Активна участь у ділових зустрічах на офіційних заходах, ярмарках, місіях компаній або брокерських заходах у ЄС.
2. Зовнішня підтримка для забезпечення сталої, цифрової та стійкої економіки ЄС.
3. Перевірки та сертифікація продукції, необхідні для єдиного ринку ЄС.
4. Зовнішня підтримка для дотримання митних або інших формальних вимог експорту/імпорту для єдиного ринку ЄС.
5. Зовнішня підтримка щодо патентування та ліцензування для Єдиного ринку ЄС [11].

Як зазначено в конкурсній документації, грантові кошти можна використати на наступне:

- Проїзд та проживання (всі платежі мають бути здійснені відповідно до українського законодавства та норм України. Неприйнятні платежі: квитки 1-го класу або бізнес-класу; витрати на проживання, що перевищують 160 євро на добу (якщо вони не є абсолютно необхідними та належним чином обґрунтованими)).
- Оплата спеціалізованих квитків на виставки, ярмарки, роуд-шоу.
- Витрати на оренду виставкового стенду.
- Оформлення стенду та оренда додаткового обладнання.
- Організаційні внески або внески за участь.
- Оплата послуг супроводу та перекладу під час виставки, бізнес-відрядження.
- Розробка та друк рекламних матеріалів для презентації компанії.
- Дизайн та друк додаткових друкованих матеріалів.
- Оренда виставкового залу, виставкової площі.
- Оплата транспортування виставкових зразків, матеріалів, товарів.
- Реєстраційні внески для учасників виставки.
- Страхування для подорожуючих.
- Витрати на обмін грошей і банківські перекази, пов'язані з вищезазначеними платежами.
- Витрати на перевірені зовнішні експертів, які проводять аудит.

– Витрати на відповідне зовнішнє навчання та підтримку.

– Витрати на проведення експертиз та отримання сертифікатів уповноваженими зовнішніми організаціями.

– Витрати на зовнішню консультативну підтримку з боку перевірених експертів, наприклад з метою підготовки технічної документації для сертифікації продукції або проходження необхідних експертиз.

– З метою підготовки технічної документації для сертифікації продукції або для проходження необхідних експертиз.

– Витрати на проведення експертиз та декларування уповноваженими зовнішніми організаціями.

– Витрати на зовнішню консультативну підтримку перевірених експертів, наприклад для підготовки митних документів та митних сертифікатів.

– Витрати на сплату зборів за подання заявок або відповідних зборів відомств ІВ для отримання патентів ЄС, торговельних марок ЄС, промислових зразків ЄС, національних патентів, торговельних марок або промислових зразків, патентів ЄС, торгових марок ЄС, національних патентів, торгових марок або промислових зразків в національному відомстві ЄС.

– Витрати на послуги патентного повіреного.

– Витрати на використання патентів ЄС або національних патентів у національному відомстві ЄС.

– Витрати на пошук рівня техніки, послуги з попередньої діагностики або консультації професійних представників у сфері ІВ (наприклад, патентні повірені, патентно-інформаційні центри (PATLIB)).

– Витрати на ліцензування патентів ЄС, торговельних марок ЄС, національних патентів або торговельних марок національного відомства ЄС [8; 11].

Особливістю Проекту «UkraineReady4EU Project» є те, що його фінансова підтримка може покривати відшкодування до 2 500 євро зовнішніх витрат підприємців, пов'язаних із реалізацією вищеперахованих заходів [8].

На грант має право претендувати українська бізнес-компанія: на підприємницьку діяльність якої негативно вплинула війна (щодо розташування підприємства, персоналу, обороту, експортних ринків тощо); офіційно зареєстрована згідно з чинним законодавством; розташована та працює на території, яка фактично контролюється українською владою, або переміщена до країн ЄС, але все ще зареєстрована в Україні; відповідає

європейському визначенню МСП: менше ніж 250 співробітників і річний оборот менше ніж 50 мільйонів євро, або менше ніж 250 співробітників і річний баланс менше ніж 43 мільйони євро [11].

Як зазначено в конкурсній документації, з вересня 2023-го по 2025 рік щомісячно проводитимуться відкриті конкурси для відбору компаній, дотримуючись прозорих та чітких правил.

Проаналізувавши проектну документацію, ми сформуваємо ряд рекомендацій для представників українських МСП, які хочуть скористатися грантом Проекту та готують заявки на участь у грантовому конкурсі:

1. Необхідно переконати комісію, що у заявника є висока мотивація для виходу на європейський ринок, а також розказати про те, як компанія бачить себе у цьому контексті і чому важливо розширити свої горизонти.

2. Варто представити докази готовності та зобов'язання вийти на європейський ринок, такі як попередній досвід експорту, наявність потрібних сертифікатів та ліцензій, а також укладені контракти чи домовленості з потенційними партнерами.

2. Доцільно надати детальний та переконливий план дій, який демонструє, що компанія готова взяти на себе виклики та ризики, пов'язані з виходом на новий ринок.

3. Команді Проекту важливо описати свої здібності та можливості для успішної реалізації запланованої діяльності, включаючи наявність необхідних ресурсів, технічних знань та досвіду.

4. Необхідно виразити очікування щодо економічного ефекту від запланованої діяльності та обґрунтувати їх реалістичність на основі аналізу ринку та конкурентного середовища.

5. Можна підкреслити реалістичність та переконливість перспективи успіху, враховуючи поточні тенденції ринку, конкурентні переваги та потенційні ризики.

6. За умови дотримання організаціями-заявниками усіх критеріїв прийнятності Проекту «UkraineReady4EU Project» та розробки грантових заявок за рекомендаціями проектні пропозиції мають шанси бути високо оціненими конкурсною комісією, яка приймає рішення про надання фінансування проектам.

Висновки. Отже, аналіз грантових можливостей Проекту «UkraineReady4EU Project» продемонстрував, що 1500 українських бізнес-компаній впродовж 2023–2025 років мають шанс скористатися грантовою допомогою на реалізацію заходів задля виходу на європейський ринок та зміцнення своїх

бізнес-позицій на міжнародній арені. Гранти у розмірі до 2500 євро дозволять покрити витрати українських МСП на послуги підтримки бізнесу, такі як дослідження ринку для визначення європейських партнерів, консультації з питань юридичного, організаційного або фінансового планування щодо створення нового підприємства або адаптації існуючого, сприяння участі у торговельних заходах в ЄС, а також консультації з питань прав інтелектуальної власності. У середньостроковій перспективі гранти Проєкту «UkraineReady4EU

Project» сприятимуть виходу українських бізнес-компаній на європейський ринок, утвердженню їх позицій на міжнародній арені. Очікуваним ефектом від реалізації профінансованих 1500 ініціатив МСП буде пришвидшення процесу інтеграції українського ринку до європейського. Зважаючи на актуальність цих процесів, подальшими нашими дослідженнями будуть конкретні аспекти результативності профінансованих ініціатив МСП в межах Програми «Єдиний ринок» та Проєкту «UkraineReady4EU Project» зокрема.

Бібліографічний список

1. Anna Bottasso, Alessandro Sembenelli. Market power, productivity and the EU Single Market Program: Evidence from a panel of Italian firms. *European Economic Review*. January 2001. Volume 45. Issue 1. P. 167–186. *ScienceDirect*. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0014292199000707> (дата звернення: 15.04.2024).
2. Business Bridge – Ukraine-Ready4EU. URL: <https://ukraine-ready4eu.com/business-bridge> (дата звернення: 22.04.2024).
3. Кобеля-Звір М.Я. Грантові можливості програми Європейської комісії «Єдиний ринок». *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. № 9. С. 38–44. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1460> (дата звернення: 01.04.2024).
4. Кобеля-Звір М.Я. Грантові програми Європейської комісії як інструменти розвитку: можливості та бар'єри. *Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор»*. 2023. Вип. 2 (72). С. 48–53. URL: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (дата звернення: 10.04.2024).
5. Chris Allen, Michael Gasiorek, Alasdair Smith. The competition effects of the Single Market in Europe. *Economic Policy*. October 16 1998. Volume 13. Issue 27. P. 440–486. URL: <https://academic.oup.com/economicpolicy/article-abstract/13/27/440/2366339?login=false> (дата звернення: 26.04.2024).
6. Neil Fligstein, Iona Mara-Drita. How to Make a Market: Reflections on the Attempt to Create a Single Market in the European Union. *American Journal of Sociology*. 1996. Volume 102, Number 1. URL: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/230907> (дата звернення: 11.04.2024).
7. Перемога у Business Bridge: Офіс з розвитку підприємництва та експорту спільно з партнерами залучає 3,75 млн євро для українського бізнесу. *Дія.Бізнес*. 2023. URL: <https://business.diaa.gov.ua/cases/iniciativi/peremoga-u-business-bridge-ofis-z-rozvitku-pidpriemnictva-ta-eksportu-spilno-z-partnerami-zaluchaє-375-mln-evro-dla-ukrainskogo-biznesu> (дата звернення: 24.04.2024).
8. Guidelines for Applicants applying for financial support based on a 'Call for Applications' released by the EU-funded project Business Bridge – Ukraine-Ready4EU «Support to Ukrainian companies to integrate into the Single Market». Version March 2024. URL: https://epo.org.ua/downloads/bb_guidelines_march2024.pdf (дата звернення: 03.04.2024).
9. Single Market Programme. *European Commission*. URL: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/single-market-programme_en (дата звернення: 05.04.2024).
10. Гранти 2024. *Центр розвитку «ЧАС ЗМІН»*. URL: <https://chaszmin.com.ua/> (дата звернення: 10.04.2024).
11. Business Bridge – Ukraine-Ready4EU 1 Call for Applications 2024-2 «Financial support combined with additional advice and assistance to up to 1.500 Ukrainian SMEs planning specific activities to integrate into the EU Single Market» opened on 2 nd of April 2024. URL: https://epo.org.ua/downloads/bb_call_2024-2.pdf (дата звернення: 25.04.2024).

References

1. Anna Bottasso, Alessandro Sembenelli (January, 2001) Market power, productivity and the EU Single Market Program: Evidence from a panel of Italian firms. *European Economic Review*, volume 45, issue 1, pp. 167–186. *ScienceDirect*. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0014292199000707> (accessed April 15, 2024).
2. Business Bridge – Ukraine-Ready4EU. Available at: <https://ukraine-ready4eu.com/business-bridge> (accessed April 22, 2024).
3. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi mozhlyvosti prohramy Yevropejs'koi komisii «Yedynyj rynek» [Grant opportunities of the European Commission's «Single Market» program]. *Industriia turizmu i hostynnosti v Tsentral'nij ta Skhidnij Yevropi*, no. 9, pp. 38–44. Available at: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/tourism/article/view/1460> (accessed April 1, 2024).

4. Kobelia-Zvir M. Ya. (2023) Hrantovi prohramy Yevropejs'koi komisii iak instrumenty rozvytku: mozhlyvosti ta bar'ieri [Grant programs of the European Commission as development tools: opportunities and barriers]. *Naukovo-vyrobnychyj zhurnal «Biznes-navihator»*, is. 2 (72), pp. 48–53. Available at: http://business-navigator.ks.ua/journals/2023/72_2023/9.pdf (accessed April 10, 2024).
5. Chris Allen, Michael Gasiorek, Alasdair Smith (October 1, 1998) The competition effects of the Single Market in Europe. *Economic Policy*, vol. 13, issue 27, pp. 440–486. Available at: <https://academic.oup.com/economicpolicy/article-abstract/13/27/440/2366339?login=false> (accessed April 26, 2024).
6. Neil Fligstein, Iona Mara-Drita. (1996) How to Make a Market: Reflections on the Attempt to Create a Single Market in the European Union. *American Journal of Sociology*, vol.102, no. 1. Available at: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/230907> (accessed April 11, 2024).
7. Peremoha u Business Bridge: Ofis z rozvytku pidpriemnytstva ta eksportu spil'no z partneramy zaluchaie 3,75 mln ievro dlia ukrains'koho biznesu [Victory in Business Bridge: The Office for the Development of Entrepreneurship and Export, together with partners, attracts 3.75 million euros for Ukrainian business]. (2023). *Diiia.Biznes*. Available at: <https://business.diiia.gov.ua/cases/iniciativi/peremoga-u-business-bridge-ofis-z-rozvitku-pidpriemnictva-ta-eksportu-spilno-z-partnerami-zaluciae-375-mln-evro-dla-ukrainskogo-biznesu> (accessed April 24, 2024).
8. Guidelines for Applicants applying for financial support based on a 'Call for Applications' released by the EU-funded project Business Bridge – Ukraine-Ready4EU «Support to Ukrainian companies to integrate into the Single Market». Version March 2024. Available at: https://epo.org.ua/downloads/bb_guidelines_march2024.pdf (accessed April 3, 2024).
9. Single Market Programme. *European Commission*. Available at: https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/single-market-programme_en (accessed April 5, 2024).
10. Hranty 2024 [Grants 2024]. *Tsentr rozvytku «ChAS ZMIN»*. Available at: <https://chaszmin.com.ua/> (accessed April 10, 2024).
11. Business Bridge – Ukraine-Ready4EU 1 Call for Applications 2024-2 «Financial support combined with additional advice and assistance to up to 1.500 Ukrainian SMEs planning specific activities to integrate into the EU Single Market» opened on 2 nd of April 2024.. Available at: https://epo.org.ua/downloads/bb_call_2024-2.pdf (accessed April 25, 2024).

Стаття надійшла до редакції 07.05.2024

Mariana Kobelia-Zvir

Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor of the Department of Entrepreneurship,
Trade and Logistics,
Lviv University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5627-9408>

Yurii Zvir

Postgraduate,
Lviv University of Trade and Economics
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-2749-1916>

UKRAINEREADY4EU PROJECT GRANTS FOR UKRAINIAN BUSINESS COMPANIES

Objectives. The purpose of the study is to reveal the opportunities of the UkraineReady4EU Project for small and medium-sized businesses in Ukraine. To achieve this goal, we have identified a number of objectives: analyze the main goals and priorities of the Project; to identify the specifics of participation of Ukrainian business companies in the Project's competitive selection process for grant funding; on this basis, to develop recommendations for applicant organizations to receive grant funding. **Methods.** While researching this topic, we referred to legal acts, tender documents of funds and grant programs, as well as to publications of scientists. The methods used in the study included description, analysis, generalization, induction, deduction, explanation, classification, as well as systemic and functional, etc. **Results.** The main goal of the Project is to support and assist Ukrainian SMEs and startups in entering and developing in the Single European Market and establishing successful cooperation with business partners of the European Union. It is emphasized that 1500 Ukrainian business companies are eligible to receive grant assistance from the Project in 2023–2025 to implement measures to enter the European market and strengthen their business positions in the international arena. The article demonstrates that such assistance will cover the costs of business support services for Ukrainian SMEs, such as market research to identify European partners, legal, organizational or financial planning advice on setting up a new business or adapting an existing one, assistance in participating in EU fairs, and advice on intellectual property rights. Emphasis is placed on the distinctive features of the Project, namely: the possibility for businesses to use the attracted grant support to participate in company

missions; certification and adaptation of products to EU standards and norms; preparation of products for export / preparation of technical documentation for industrial products; protection of intellectual property and licensing costs; technological audit and provision of technical support for modernization. To summarize: in the medium term, UkraineReady4EU Project grants will facilitate the entry of Ukrainian business companies into the European market, strengthening their positions in the international arena; the expected effect of the implementation of 1500 initiatives of Ukrainian SMEs funded by the Project will be to accelerate the process of integration of the Ukrainian market into the Single European Market. **Scientific novelty.** The recommendations for representatives of Ukrainian SMEs who want to use the Project's grant will help them prepare high-quality applications for participation in the grant competition and receive grant funding.

Keywords: UkraineReady4EU Project, grants, Single Market Program, European grants, grant support, European Union grants, European Commission grants, program opportunities.